

Trzecie stwierdzenie mewy bladej *Larus hyperboreus* na Śląsku

The third record of Glaucous Gull *Larus hyperboreus* in Silesia

Adrian Ochmann

ul. Świętej Anny 19/11, 40-422 Katowice

e-mail: bladii@wp.pl

Szymon Beuch

Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska

ul. św. Huberta 35, 40-543 Katowice

e-mail: szymon.beuch@gmail.com

Rafał Świerad

Śląskie Towarzystwo Ornitologiczne

ul. ks. Schulza 12/1, 47-320 Gogolin

e-mail: swiergol1@goo2.pl

Adam Chlebowski

Śląskie Towarzystwo Ornitologiczne

e-mail: chlebow@wp.pl

Paweł Kołodziejczyk

Śląskie Towarzystwo Ornitologiczne

ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław

e-mail: puszczyk74@gmail.com

Rafał Walczybok

Śląskie Towarzystwo Ornitologiczne

os. Błękitne 6 b/12, 58-200 Dzierżoniów

e-mail: rafal.walczybok@gmail.com

W dniu 17 stycznia 2013 r. w trakcie obserwacji mew odpoczywających na ściernisku kukurydzy przy składowisku odpadów w Gliwicach (woj. śląskie), zaobserwowano młodocianą mewę bladą *Larus hyperboreus* (A. Ochmann). Ptak został sfotografowany i wstępnie oznaczony jako osobnik niedojrzały w pierwszej szacie zimowej. Obserwato-

rzy, którzy obserwowali go w późniejszych dniach w tym samym miejscu, wykonali dokumentację fotograficzną lepszej jakości, umożliwiającą weryfikację oznaczenia wieku tego ptaka – był to osobnik w trzecim kalendarzowym roku życia (druga szata zimowa).

Mewa miała masywną sylwetkę – była wyraźnie większa od młodej mewy bia-

łogłowej *L. cachinnans*, siedzącej obok. Od innych młodych mew obecnych w pobliżu wyróżniała się ubarwieniem. Głowa i tułów były koloru jasnobrązowego, przywodzącego na myśl barwę kawy z mlekiem. Białe lotki wyraźnie kontrastowały z ciemniejszym tułowiem. Gdy ptak kilka razy podniósł skrzydła, zauważono jednolicie jasnobrązowe pokrywy podskrzydłowe oraz białe lotki pierwszo- i drugorzędowe. Głowa ptaka była masywna, o płaskim profilu. Pióra u nasady dzioba były nieco jaśniejsze, a tęczówka oka jasna. Dziób ptaka był masywny, dość długi, o bladuróżowej barwie i czarnym końcu. Kolor czarny zajmował około 20% długości dzioba. Nie udało się zaobserwować ubarwie-

nia spodu ciała i nóg ptaka. Mewa biała powoli chodziła po ściernisku i odpoczywała, obserwując otoczenie. Odleciała razem z innymi mewami po około 40 minutach obserwacji. Wykonano dokumentację fotograficzną i video. Obserwacja uzyskała akceptację Komisji Faunistycznej. W dniach 3 i 4.02.2013 r. tę samą mewę błądą w okolicach gliwickiego składowiska odpadów obserwowali również inni obserwatorzy (G. Gaudnik, M. Skóra).

Kolejnej obserwacji tego ptaka dokonano wczesnym rankiem 10.02.2013 r. na zbiorniku Dzierżno Duże, oddalonym od składowiska o ponad 12 km w kierunku północno-zachodnim. Mewa biała przebywała wówczas w stadzie około tysiąca

Fot. 1. Mewa biała *Larus hyperboreus* obserwowana 11.02.2013 na składowisku odpadów w Opolu (fot. M. Kowalski)

Photo 1. Glaucous Gull observed on 11.02.2013 on the landfill in Opole

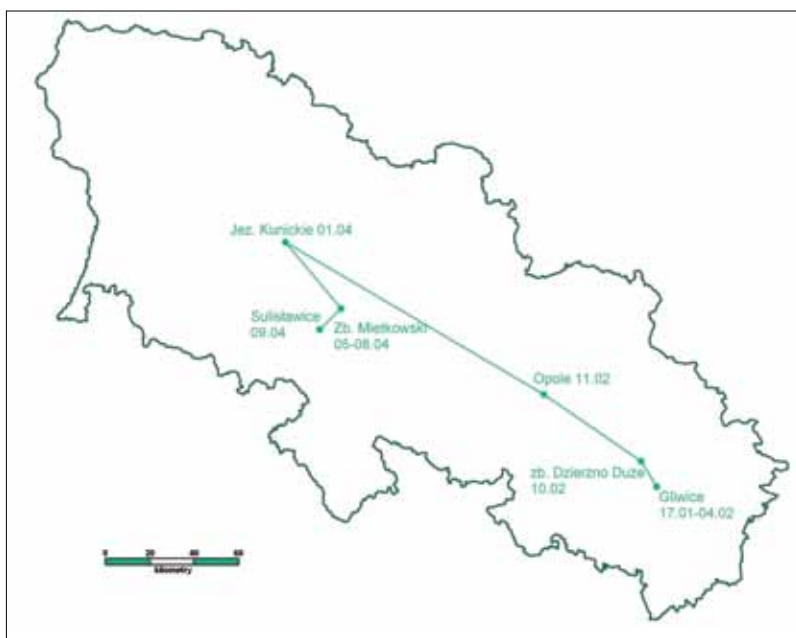
dużych mew. Około godziny dziesiątej większość mew (w tym prawdopodobnie obserwowana mewa błada) odleciała w kierunku Gliwic (S. Beuch, J. Lewandowska, P. Skałban).

Następnego dnia (11.02) mewa błada w szacie drugiej zimowej została zlokalizowana 52 km na północny-zachód od Dzierżna Dużego na składowisku odpadów w Opolu-Groszowicach (R. Świerad, M. Kowalski, M. Zawadzki, K. Krawczak, A. i T. Tańczuk).

Ponownej obserwacji tego osobnika dokonano dnia 01.04.2013 r. na Jeziorze Kunickim (woj. dolnośląskie) (A. Chlebowski, M. Kapelski). Następnie ptak przemieścił się w okolice Zbiornika Mietkowskiego (woj. dolnośląskie),

gdzie przebywał w dniach 05.06 i 08.04 (P. Kołodziejczyk, G. Orłowski, A. Knychala). Pierwszej obserwacji dokonano w godzinach wieczornych na zlocie na noclegowisko w stadzie ponad tysiąca mew. W kolejnych dniach w ciągu dnia najczęściej przebywał na wyspie na środku zbiornika. Ostatniej obserwacji dokonano w dniu 09.04 w Sulisławicach pod Świdnicą (ok. 10 km na południowy-zachód od Zb. Mietkowskiego), nieopodal lokalnego składowiska odpadów (R. Walczybok, T. Zarzycki, M. Pach).

Porównanie indywidualnych cech widocznych na zdjęciach i w sporządzonych opisach wskazuje, że wszystkie powyższe obserwacje dotyczyły jednego osobnika mewa bladej, który od 17.01 do

Rycina 1. Mapa przedstawiająca przybliżoną trasę przemieszczeń trzeciej dla Śląska mewa bladej *Larus hyperboreus* obserwowanej w okresie 17.01 – 09.04.2013

Figure 1. Map of the third Silesian Glaucous Gull route in Silesia between 17.01.2013 and 09.04.2013

09.04.2013 r. obserwowany był w różnych miejscach Śląska (ryc. 1). Wszystkie obserwacje uzyskały pozytywne orzeczenia Komisji Faunistycznej (Komisja Faunistyczna 2014).

Jest to trzecie stwierdzenie mewy bladej na Śląsku. Pierwsza obserwacja miała miejsce 30.12.1995 r. na Zb. Rybnickim (woj. śląskie) i dotyczyła ptaka w pierwszej szacie zimowej (Pawlik i Rojek 1996). Kolejny ptak w pierwszym roku życia przebywał od 01.11 do 05.12.2005 r. na Zbiorniku Mietkowskim (Orłowski i Gębski 2008).

Mewa bladej jest gatunkiem arktycznym, gnieźdzącym się kolonijnie na wybrzeżach północnej Kanady, Grenlandii i Rosji (Olsen i Larsson 2003). W Palearktyce Zachodniej zasiedla głównie Islandię (8000–15000 par), Svalbard (4000–10000 par) i rosyjskie wybrzeże Oceanu Arktycznego (2500–10000 par) (BirdLife International 2004). Po sezonie lęgowym przemieszcza się na południe od lęgówisk. W Europie stwierdza się ją wtedy na wodach Atlantyku, np. wokół Wysp Brytyjskich czy na Morzu Północnym. W głębi kontynentu stwierdzana jest rzadko, choć widywano ją w nawet w Mołdawii, na Ukrainie, w Rumunii i we Włoszech. Wyjątkowo zalatuje nawet do Afryki, np. do Maroka i Tunezji, a także na Bliski Wschód: kilka stwierdzeń w Turcji, Jordanie i Izraelu (Cramp 2009). W Polsce stwierdzana jest corocznie, głównie w rejonie Zatoki Gdańskiej. W latach 1950–2000 odnotowano łącznie około 205 mew bladej w 39 miejscach. W ostatnich latach wzrosła liczba obserwacji w głębi kraju. W latach 1990–2000 było to około 20%

wszystkich stwierdzeń tego gatunku. Większość z nich dokonano w Toruniu, a pojedyncze spotkania miały miejsce w Krakowie (woj. małopolskie), w Gośławicach (woj. wielkopolskie), w Słońsku (woj. lubuskie), w Morągu (woj. warmińsko-mazurskie) i w Białymstoku (woj. podlaskie) (Sikora 2001). W latach 2001–2010 dokonano ponad 60 stwierdzeń mewy bladej, z czego 14 w głębi lądu. Na uwagę zasługuje osobnik, który w okresie 2002–2010 regularnie zimował na podwarszawskim składowisku odpadów Łubna (woj. mazowieckie) (Komisja Faunistyczna 2002–2011).

Mewa bladej jest coraz częściej obserwowana w Polsce. Prawdopodobnie nie jest to tylko skutkiem większej liczby obserwatorów ptaków w kraju, ale również faktycznego wzrostu liczebności gatunku na południowych wybrzeżach Bałtyku (Sikora 2001). W związku z tym od roku 2010 jedynie obserwacje ze śródlądzia kraju podlegają weryfikacji Komisji Faunistycznej (Komisja Faunistyczna 2011).

Dziękujemy Bartoszowi Smykowi za pomoc w przygotowaniu mapy.

Summary

Between 17th January and 09th April 2013 an immature (second winter) Glaucous Gull was recorded in six different locations in Silesia. First the bird was found at the corn field near the landfill site in Gliwice (Upper Silesia) where it stayed to 04th February. On 10th February the bird was found at the Dzierżno Duże Reservoir. The following day it was discovered on the landfill in Opole (Opole voivodeship). Between 01st and 09th April the same Glaucous Gull was recorded at Kunice Lake, the Mietków Reservoir and near Świdnica (Lower Silesia). The same age group and plumage features indicate that it was the same bird in each location. The records were accepted by the Polish Avifaunistic Commission as the third record of this species in Silesia.

Literatura:

- BirdLife International** 2004. Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK: BirdLife International. BirdLife International Series No. 12.
- Cramp S.** 2009. Birds of the Western Palearctic. Bird-Guides [CD ROM]. Oxford University Press, Oxford.
- Komisja Faunistyczna** 2002. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2001. Not. Orn. 43: 177–195.
- Komisja Faunistyczna** 2003. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2002. Not. Orn. 44: 195–219.
- Komisja Faunistyczna** 2004. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2003. Not. Orn. 45: 169–194.
- Komisja Faunistyczna** 2005. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2004. Not. Orn. 46: 157–178.
- Komisja Faunistyczna** 2006. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2005. Not. Orn. 47: 97–124.
- Komisja Faunistyczna** 2007. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2006. Not. Orn. 48: 107–136.
- Komisja Faunistyczna** 2008. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2007. Not. Orn. 49: 81–115.
- Komisja Faunistyczna** 2009. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2008. Not. Orn. 50: 111–142.
- Komisja Faunistyczna** 2010. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2009. Ornis Pol. 51: 117–149.
- Komisja Faunistyczna** 2011. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2010. Ornis Pol. 52: 117–149.
- Komisja Faunistyczna** 2014. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2013. Ornis Pol. 55: 181–218
- Olsen M. K.** 2003. Gulls of Europe, Asia and North America. Christopher Helm, London.
- Orłowski G., Gębski P.** 2008. Pojawy rzadkich gatunków ptaków na zbiorniku Mietkowskim. Ptaki Śląska 17: 49–60.
- Pawlik B., Rojek M.** 1996. Pierwsze stwierdzenie mewy bladej *Larus hyperboreus* na Śląsku. Ptaki Śląska 11: 156–157.
- Sikora A.** 2001. Występowanie mewy bladej *Larus hyperboreus* w Polsce. Not. Orn. 42: 37–49.